

บทความวิจัย (ก.ค. – จ.ค. 2561)

แนวทางการปรับปรุงความผิดลหุโทษ ในภาค 3 ประมวลกฎหมายอาญาไทย

เดชาชัย อินทรมณี, นักศึกษาคณะนิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต,

E-mail address: srisanit.int@mahidol.ac.th, โทร : 087 059 7429 หรือ 089 062 2009

รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์

ศาสตราจารย์ ดร. อุดม รัฐอมฤต

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาหาแนวคิดในการปรับปรุงมาตรการบังคับทางอาญาสำหรับความผิดลหุโทษในภาค 3 ของประมวลกฎหมายอาญาไทย ที่กำหนดและบังคับใช้มาเป็นเวลานาน ขาดความทันสมัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญาและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยศึกษาเปรียบเทียบกับข้อกำหนดความผิดอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ผลการศึกษาค้นพบว่า แนวทางการปรับปรุงมาตรการบังคับทางอาญาสำหรับความผิดลหุโทษดังกล่าว ได้แก่ 1) ยกย่องความผิดบางฐานให้เป็นความผิดอาญาและระวางโทษให้เหมาะสม 2) ลดระดับความผิดบางฐานให้เป็นความผิดทางบริหาร และ 3) ยกเลิกความผิดบางฐานที่มีบทบัญญัติอื่นที่มีความเหมาะสมกว่าอยู่แล้ว การปรับปรุงตามแนวคิดนี้ สามารถยกเลิกความผิดลหุโทษ ทำให้ไม่เหลือความผิดลหุโทษในภาค 3 สอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญฉบับพ.ศ. 2560 มาตรา 77 วรรค 3 ที่บัญญัติว่า “ให้รัฐพึง กำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง” และบริบทสังคมในยุคปัจจุบัน อีกทั้งสามารถป้องกันการกระทำที่ไม่เหมาะสมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความเป็นระเบียบให้กับสังคมอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: ความผิดลหุโทษ, แนวทางการปรับปรุงความผิดลหุโทษ, ประมวลกฎหมายอาญา

Received: April 16, 2018, Accepted June 1, 2018

GUIDELINES FOR IMPROVING PETTY OFFENCE IN THAI CRIMINAL CODE, BOOK 3

Daechasai Intaramanee, 1Program in Doctor of Law, Dhurakij Pundit University,

E-mail address: srisanit.int@mahidol.ac.th, Phone: 089 062 2009

Assoc.Prof.Dr.Thanee Vorapatr

Prof.Dr.Udom Rathamarit

Abstract

This research aims to propose a new concept to improve the petty offences in Book 3, Criminal Code of Thailand, which has been used for a long time, and for

complying with the penalties and social conditions for the era by compared with the criminal offense of the French Republic and the Federal Republic of Germany. The study found that the new concepts improving criminal enforcement setting forth in the Thai Criminal Code are 1) The elevation some serious section of petty offences into criminal offenses, 2) The reduction of some section of criminal offenses to an administrative offense, and 3) The abolition of certain section of criminal offenses that there are other more appropriate provisions. Updates on this concept can cancel for petty offences. No more petty offences in Book 3, consistent with the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560, Section 77, paragraph 3 which stipulates that "the State should only impose criminal penalties for serious offenses", and social context in modern times. They can effectively prevent inappropriate behavior in the society and create a proper social order.

Keywords: Petty Offense, Guidelines for Improving Petty Offense, Thai Criminal Code

คำขอบคุณ งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

บทนำ

ในทางทฤษฎีถือว่าความผิดลหุโทษเป็นความผิดที่มีได้กระทำได้ด้วยจิตใจอันชั่วร้ายและตามปกติมิได้กระทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลโดยตรง การที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดก็เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือส่วนรวมในอนาคตและการที่กฎหมายระวางโทษไว้เบา กว่าความผิดสามัญเพราะคำนึงถึงความไม่ร้ายแรงของความผิด (Jitti Tingsaphat, 2010, P 1163-64) ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 77 วรรค 3 ได้กำหนดไว้ว่า รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ดังนั้น การกำหนดให้ความผิดลหุโทษซึ่งมีลักษณะเป็นความผิดที่มีความรุนแรงน้อย ให้ยังคงเป็นความผิดในทางอาญาอยู่ จึงอาจไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวนี้อย่างยิ่ง ทั้งนี้ เป็นที่ทราบกันดีว่ามาตรการที่เหมาะสมในการลงโทษผู้กระทำความผิดร้ายแรงคือ การใช้โทษทางอาญา ซึ่งเป็นโทษที่มีความรุนแรง แน่นนอน สามารถยับยั้งการกระทำความผิดได้อย่างเด็ดขาด และใช้ในลักษณะป้องกันสังคมได้ด้วย แต่โทษทางอาญานั้นก่อให้เกิดการสูญเสียทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก นอกจากนี้แล้ว ในปัจจุบันประเทศในกลุ่มกฎหมายอาญาตามแนวคิดของซีวิลลอว์ (civil law) ต่างๆ ที่ในอดีตเคยกำหนดความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดเล็กน้อยในประมวลกฎหมายอาญาและระวางโทษจำคุกกระยะสั้น อาทิเช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส (Code pénal de 1810) และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Roxin, C. 2006, p 32).ต่างทำการการปรับปรุงความผิดลหุโทษดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัตถุประสงค์ของการลงโทษในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาและวิจัยเอกสาร (documentary research) มุ่งทำการศึกษาเพื่อวิเคราะห์หาแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญาใน ภาคลหุโทษของประมวลกฎหมายอาญาของไทย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การลงโทษและบริบทสังคมปัจจุบันมากขึ้น

วิธีวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ แนวทาง ปรับปรุงความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาในประเทศไทย โดย วิเคราะห์วัตถุประสงค์ ความเป็นมาและวิวัฒนาการ ปัจจัยและความเหมาะสมของการกำหนดความผิดอาญาในภาคลหุโทษของประมวลกฎหมายอาญาของไทย ศึกษาเปรียบเทียบกับสถานะของความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในฐานะที่เป็นแบบฉบับสำคัญของประมวลกฎหมายอาญาของประเทศตามแนวคิดของซีวิลลอว์ (Civil Law)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า แนวทางการปรับปรุงมาตรการบังคับทางอาญาสำหรับความผิดลหุโทษในภาค 3 ประมวลกฎหมายอาญาของไทย ได้แก่ 1) ยกยระดับความผิดบางฐานให้เป็นความผิดอาญา 2) ลดระดับความผิดบางฐานให้เป็นความผิดทางบริหาร และ 3) ยกเลิกความผิดบางฐานที่มีบทบัญญัติอื่นที่มีความเหมาะสมกว่าอยู่แล้ว ดังต่อไปนี้

1. ยกยระดับความผิดบางฐานให้เป็นความผิดอาญา

ในปัจจุบันความร้ายแรงของการกระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงตามวิวัฒนาการของสังคมไปเป็นอันมาก ความผิดที่ในอดีตเห็นว่ามีผลกระทบและมีอันตรายต่อสังคมน้อย แต่ในปัจจุบันมีผลกระทบร้ายแรงต่อเศรษฐกิจและความตื่นตกใจต่อประชาชนและสังคมเป็นอย่างมาก (Narong Jaiharin et al, 2006, p 279) จึงพิจารณาถึงความรุนแรงของความผิดลหุโทษแต่ละมาตราว่ามีความรุนแรงเหมาะสมที่จะกำหนดให้เป็นความผิดอาญาปัจจุบันหรือไม่ โดยอาศัยเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นการกระทำที่ละเมิดค่านิยมที่สำคัญของสังคม
- 2) เป็นการกระทำที่ประกอบด้วยสภาพจิตใจที่สมควรลงโทษ
- 3) เป็นการกระทำที่มีข้อตำหนิเชิงศีลธรรมจากคนในสังคมอย่างรุนแรงหรือมีความเป็นอันตรายสูง

เป็นอันตรายสูง

- 4) เป็นการกระทำที่มีผลเป็นความเสียหายต่อผู้อื่นหรือสังคมอย่างรุนแรง
- 5) ไม่มีมาตรการอื่นที่เหมาะสมสำหรับการกระทำความผิดนั้น

เมื่อนำหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าความผิดใดสมควรเป็นความผิดอาญา มาพิจารณากับความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว พบว่าความผิดบางฐานยังคงมีความจำเป็นต้องใช้มาตรการทางอาญาทั้งในแง่ของการป้องกันทั่วไปและป้องกันพิเศษอยู่ จึงสมควรยกยระดับให้เป็นความผิดใน ภาค 2 โดยกำหนดฐานความผิดที่คุ้มครองทางกฎหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกันไว้ในหมวดเดียวกัน ดังนี้

1.1 ความผิดลหุโทษที่คุ้มครองทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองความไม่สะดวกใจของบุคคลควรบัญญัติใน ภาค 2 ลักษณะ 11 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง หมวด 1 ว่าด้วยความผิดต่อเสรีภาพ และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสม ดังนี้

มาตรา 397 วรรค 2,3 ฐานรังแกหรือข่มเหงผู้อื่นโดยมีลักษณะส่อจะล่วงเกินทางเพศหรืออาศัยเหตุที่มีอำนาจเหนือผู้ถูกรังแก วรรคกำหนดเป็นมาตรา 321/2 โดยระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 11 หมวด 1

1.2 ความผิดลหุโทษที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองความปลอดภัยของร่างกาย วรรคบัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 10 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมวด 2 ว่าด้วยความผิดต่อร่างกาย และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสม ดังนี้

มาตรา 390 ฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ วรรคกำหนดเป็นมาตรา 300/1 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้โทษมีความใกล้เคียงกับความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ในลักษณะ 10 หมวด 2

มาตรา 391 ความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น วรรคกำหนดเป็นมาตรา 295/1 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 10 หมวด 2

มาตรา 392 ฐานทำให้ผู้อื่นตกใจกลัว วรรคบัญญัติเป็นมาตรา 295/2 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 10 หมวด 2

มาตรา 398 ฐานกระทำการทารุณต่อเด็ก คนป่วยหรือคนชรา วรรคบัญญัติเป็นมาตรา 295/3 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 10 หมวด 2

1.3 ความผิดลหุโทษที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองเกียรติ วรรคบัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 11 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง หมวด 3 ว่าด้วยความผิดฐานดูหมิ่น และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสมดังนี้

มาตรา 393 ความผิดฐานดูหมิ่นผู้อื่น วรรคบัญญัติเป็นมาตรา 326/1 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้โทษมีความใกล้เคียงกับความผิดฐานหมิ่นประมาท ในลักษณะ 11 หมวด 3

1.4 ความผิดลหุโทษที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองความตื่นตกใจของประชาชน วรรคบัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 5 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสม ดังนี้

มาตรา 384 ความผิดฐานแกล้งบอกเล่าความเท็จให้เลื่องลือ วรรคบัญญัติเป็นมาตรา 216/1 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือ ปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำใน ลักษณะ 5

1.5 ความผิดลหุโทษที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองภัยอันตรายต่อชีวิตและร่างกาย วรรคบัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 6 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ประชาชน และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสมดังนี้

มาตรา 371 ความผิดฐานพกพาอาวุธ วรรคบัญญัติเป็นมาตรา 237/1 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 6

มาตรา 374 ความผิดฐานไม่ช่วยผู้ที่ตกอยู่ในอันตราย ควบบัญญัติเป็นมาตรา 237/3 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 6

มาตรา 376 ความผิดฐาน ยิงปืนโดยไม่เหตุ ในเมือง หมู่บ้าน หรือที่ชุมนุมชน ควบบัญญัติเป็นมาตรา 237/4 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 6

มาตรา 379 ความผิดฐานชักหรือแสดงอาวุธในการวิวาทต่อสู้ควบบัญญัติเป็นมาตรา 237/2 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 6

มาตรา 389 เฉพาะการทำให้ของแข็งตกโดยเจตนา ควบบัญญัติเป็นมาตรา 237/5 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 6

1.6 ความผิดลหุโทษที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองความรู้สึกอับอายในทางศีลธรรมของสังคม ควบบัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 9 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเพศ และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสมดังนี้

มาตรา 388 ความผิดฐานเจตนาทำการอันควรขายหน้าหรือกระทำการอันลามกในที่สาธารณะ ควบบัญญัติเป็นมาตรา 287/1 โดยระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 9

1.7 ความผิดลหุโทษที่คุณธรรมทางกฎหมายมุ่งคุ้มครองอำนาจรัฐในการปฏิบัติการตามกฎหมาย ควบบัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 2 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการปกครอง หมวด 1 ว่าด้วยความผิดต่อเจ้าพนักงาน และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสมดังนี้

มาตรา 369 ความผิดฐานเจตนาทำให้ประกาศ ภาพ หรือโฆษณาหรือเอกสาร ที่เจ้าพนักงานผู้ทำตามหน้าที่ปิดหรือแสดงไว้ หลุด ฉีก หรือไร้ประโยชน์ ควบบัญญัติเป็นมาตรา 141/2 ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้สอดคล้องกับโทษจำคุกขั้นต่ำในลักษณะ 2 หมวด 1

2. ลดระดับความผิดบางฐานให้เป็นความผิดทางบริหาร

ความผิดกลุ่มนี้ได้แก่ความผิดลหุโทษที่ไม่มีความเป็นอาชญากรรมโดยแท้ (true crime) ไม่มีข้อตำหนิเชิงศีลธรรมจากสังคมมาก และมีความเป็นอันตราย ความเสียหายน้อย ความผิดเหล่านี้ไม่ควรมีโทษจำคุก เนื่องจากผู้กระทำความผิด มักไม่ได้มีพื้นฐานของการมีจิตใจชั่วร้าย ลักษณะของความผิดเหล่านี้เป็นการละเมิดวินัยทางสังคมเพียงเล็กน้อย ดังนั้นการใช้โทษทางปกครองต่อความผิดในกลุ่มนี้เพื่อเป็นบทเรียนให้ผู้กระทำสำนึกถึงหน้าที่ของตนและเตือนใจมิให้กระทำความผิดอีกจึงมีความสอดคล้องกับการลงโทษต่อการละเมิดวินัยทางสังคมดังกล่าว อีกทั้งจะทำให้โทษทางปกครองทำหน้าที่สนับสนุนวัตถุประสงค์ของโทษทางอาญา ในแง่ของการยับยั้งและแก้ไขพฤติกรรมของมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในลักษณะของการใช้ระเบียบและระบบที่จัดวางขึ้นเป็นเครื่องมือสร้างเสริมโอกาสให้คนพัฒนายิ่งขึ้น หรือการชักนำดูแลคนโดยใช้ระเบียบเป็นเครื่องมือ

ความผิดเหล่านี้หากลดระดับลงเป็นความผิดทางบริหารและใช้การปรับทางปกครองแทน จะทำให้มีความเหมาะสมกว่าโทษปรับทางอาญาเนื่องจาก

1) เป็นการลดสภาพบังคับของความผิดพลาดนี้ลง ทำให้มีตัวเลือกในการระงับคดีลงได้ด้วยความเร็ว เช่น ให้ฝ่ายปกครองสามารถยุติการสอบสวน พิจารณาให้ผ่อนผันการชำระค่าปรับไปในเวลาที่กำหนด ผ่อนชำระค่าปรับเป็นงวดๆ หรือยกเลิกการบังคับโทษกรณีเห็นว่าผู้กระทำความผิดมีสถานะที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้จริง ๆ โดยที่ไม่ต้องอาศัยกระบวนการทางศาลแต่อย่างใด

2) การปรับทางปกครองมีความยืดหยุ่นกว่าโทษปรับทางอาญา กล่าวคือสามารถเพิ่มอำนาจแก่ฝ่ายปกครอง ในการใช้ดุลยพินิจเพิ่มโทษปรับ ขึ้นจากค่าปรับที่กฎหมายกำหนด ในกรณีที่เห็นว่าผลประโยชน์ที่ผู้ทำผิดได้รับมีมากกว่า ค่าปรับที่กำหนดตามกฎหมาย ทำให้สามารถข่มขู่ยับยั้งได้ดีกว่าการเป็นโทษปรับในทางอาญา เพราะเป็นการกำหนดโทษได้ตามผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด เป็นต้น

ความผิดลหุโทษที่สมควรลดระดับลงเป็นความผิดทางบริหาร ได้แก่

มาตรา 367, 368 ควรกำหนดเป็นความผิดทางบริหาร เกี่ยวกับการละเมิดคำสั่งรัฐในการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงาน

มาตรา 370, 372 ควรกำหนดเป็นความผิดทางบริหาร เกี่ยวกับการละเมิดระเบียบสาธารณะ ในลักษณะของการก่อให้เกิดเสียงรบกวน

มาตรา 375, 378, 380, 385, 386, 387, 389 เฉพาะการกระทำที่เป็นการแกล้งทำของโสโครกเป็นที่เดือดร้อนรำคาญ, มาตรา 396 ควรกำหนดเป็นความผิดทางบริหาร เกี่ยวกับการละเมิดระเบียบสาธารณะในลักษณะของการก่อความรำคาญ และทำให้ระเบียบสาธารณะเสียหาย

มาตรา 383 ควรกำหนดเป็นความผิดทางบริหาร เกี่ยวกับการละเมิดคำสั่งรัฐในการไม่ช่วยเจ้าพนักงานในการระงับสาธารณภัย

มาตรา 394 ควรกำหนดเป็นความผิดทางบริหาร เกี่ยวกับการละเมิดระเบียบสาธารณะ ในลักษณะของการ จงใจหรือประมาทเลินเล่อให้สัตว์เข้าไปในที่ผู้อื่นซึ่งเพาะปลูกไว้ โดยในกรณีประมาทอาจจะวางโทษครึ่งหนึ่งของกรณีเจตนา

มาตรา 397 วรรค 1 ในส่วนที่เป็นการทำให้ผู้อื่นอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญควรกำหนดให้เป็นความผิดทางบริหารเกี่ยวกับการละเมิดระเบียบสาธารณะ ในลักษณะของการรบกวนผู้อื่นในที่สาธารณะ

ในกรณีความผิดบางฐานที่มีลักษณะเป็นการก่ออันตรายซึ่งอยู่ภายใต้หลักความรับผิดชอบเด็ดขาด มีข้อโต้แย้ง ในแง่ของการไม่เป็นประโยชน์ต่อความยุติธรรม ในการลงโทษต่อผู้ที่มีได้มีสภาพจิตใจที่สมควรลงโทษ เพราะได้มีการระมัดระวังอย่างสมเหตุสมผลแล้ว และไม่อาจหลีกเลี่ยงการกระทำความผิดได้ ซึ่ง หากทำการยกเลิกหลักดังกล่าวออกไป โดยเปลี่ยนมาใช้วิธีกำหนดโทษต่างกันตามระดับสภาพจิตใจที่สมควรลงโทษคือเจตนา และประมาท แบบเดียวกับการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จะสามารถอำนวยความสะดวกได้มากกว่า ดังนี้

มาตรา 377 ควรกำหนดเป็นความผิดทางบริหาร เกี่ยวกับการละเมิดระเบียบสาธารณะ ในกรณีของผู้มีหน้าที่ดูแลสัตว์ร้ายเจตนา หรือประมาทเลินเล่อปล่อยให้สัตว์ร้ายออกเที่ยวไปหรือไม่ใช้มาตรการ ที่จำเป็นในการป้องกันความเสียหายจากสัตว์นั้น ต้องถูกปรับทางปกครอง โดยกรณีประมาทต้องระวางโทษครึ่งหนึ่ง

มาตรา 373 ควรกำหนดเป็นความผิดทางบริหาร เกี่ยวกับการละเมิดระเบียบสาธารณะ ในกรณีของผู้มีหน้าที่ดูแลคนวิกลจริตเจตนาหรือประมาทเลินเล่อปล่อยให้คนวิกลจริตออกเที่ยวไป

หรือไม่ใช้มาตรการที่จำเป็นในการป้องกันความเสียหายจากคนวิกลจริตนั้น ต้องถูกปรับทางปกครอง โดยกรณีประมาทต้องระวางโทษครึ่งหนึ่ง

3. ยกเลิกความผิดบางฐานที่มีบทบัญญัติอื่นที่เหมาะสมอยู่แล้ว

เนื่องจากบทบัญญัติเหล่านี้ถูกกำหนดขึ้นในอดีต ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษในปัจจุบันและขัดต่อหลักความยุติธรรม อีกทั้งในปัจจุบันได้มีบทบัญญัติอื่นที่มีประสิทธิภาพกว่าในการบังคับใช้ อีกทั้งการมีบทบัญญัติที่มีความใกล้เคียงมากอยู่ด้วยกันย่อมทำให้เกิดความสับสนในการบังคับ จึงสมควรยกเลิกบทบัญญัติซึ่งมีใกล้เคียงกันดังกล่าวและใช้บทบัญญัติอื่นๆ ที่มีประสิทธิภาพในการข่มขู่ยับยั้ง หรือปรับปรุงพฤติกรรมของมนุษย์มากกว่าแทนบทบัญญัตินี้ดังต่อไปนี้

มาตรา 381 ความผิดฐานกระทำการทารุณต่อสัตว์หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนามันไม่จำเป็น

ควรยกเลิกมาตรานี้ เนื่องจากปัจจุบันได้มี ความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ซึ่งมีโทษทางอาญา ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20 ประกอบกับมาตรา 31 เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการกำหนดบทนิยามต่างๆ เช่น ลักษณะของ สัตว์ ที่สมควรได้รับการคุ้มครอง คำหมายที่ชัดเจนของคำว่า “ทารุณกรรม” และบทยกเว้น ในกรณีต่างๆซึ่งมีความชัดเจนและทันสมัยกว่าบทบัญญัติความผิดตามมาตรา 381 ในประมวลกฎหมายอาญาที่ถูกกำหนดไว้นานแล้ว อีกทั้งการมีบทบัญญัติความผิดอาญาซึ่งมีความใกล้เคียงกันมากอยู่ด้วยกันอาจก่อให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้ได้

มาตรา 382 ความผิดฐาน ใช้ให้สัตว์ทำงานเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะสัตว์นั้นป่วยเจ็บ ขรา หรืออ่อนอายุ

ควรยกเลิกมาตรานี้ เพราะความผิดนี้ อยู่ภายใต้หลักความรับผิดชอบเด็ดขาด คือผู้กระทำความผิดแม้ไม่มีเจตนาหรือประมาท คือแม้ไม่รู้ถึงความเจ็บป่วย ขรา หรืออ่อนอายุของสัตว์ โดยใช้ความระมัดระวังดีแล้วก็ถือเป็นความผิดเช่นกัน ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ต่อความยุติธรรม อีกทั้งมาตรานี้มีลักษณะเป็นความผิดเชิงศีลธรรม ซึ่งมีความเป็นอันตรายต่อผู้อื่นหรือสังคมน้อยขณะเดียวกันก็ไม่เกี่ยวกับการระเบียบในการอยู่ร่วมกันแต่อย่างใดจึงสมควรถูกยกเลิก แต่ในกรณีผู้กระทำมีเจตนาร้าย คือจงใจทรมานสัตว์ สามารถใช้บทบัญญัติความผิดฐานทารุณสัตว์ตาม พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้อยู่แล้ว

มาตรา 389 ในส่วนที่เกี่ยวกับการทำให้ทำให้ของโสโครกเปรอะเปื้อนหรือน่าจะเปรอะเปื้อนตัวบุคคลหรือทรัพย์สินนั้นมีความใกล้เคียงกับความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา 358 และความผิดเกี่ยวกับร่างกาย ตามมาตรา 295 อยู่แล้วในกรณีที่ผลของการกระทำมีผลเป็นความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือร่างกายมาก หรือในกรณีที่มีความเสียหายน้อยก็สามารถใช้บทบัญญัติความผิดทางบริหารเกี่ยวกับ การละเมิดระเบียบสาธารณะได้

มาตรา 395 ความผิดฐานปล่อยปละละเลยให้สัตว์เข้าในสวนหรือไร่นาของผู้อื่น

ควรยกเลิกมาตรานี้ เพราะความผิดนี้ อยู่ภายใต้หลักความรับผิดชอบเด็ดขาด คือผู้กระทำความผิดแม้ไม่มีเจตนาหรือประมาทหรือแม้ใช้ความระมัดระวังดีแล้วก็ตาม ซึ่งการลงโทษต่อผู้ขาดเจตนาร้ายดังกล่าว ย่อมไม่เป็นประโยชน์ต่อความยุติธรรม จึงสมควรยกเลิกและใช้บทบัญญัติความผิดตามมาตรา 394 ฐานไล่ต้อนสัตว์เข้าไปในที่ดินผู้อื่นอันเป็นความผิดทางบริหารแทน โดย

อาจกำหนดโทษไว้ต่างกันกรณีเจตนากับประมาท เพื่อให้กฎหมายมุ่งลงโทษต่อผู้ที่มีความน่าตำหนิในจิตใจจริงๆ และเพื่อให้บุคคลที่ปราศจากความระมัดระวัง ในกรณีประมาทใช้ความระมัดระวังยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การกำหนดให้ความผิดลหุโทษซึ่งมีความผิดที่มีความรุนแรงและมีความสมควรลงโทษน้อย ให้ยังคงเป็นความผิดในทางอาญาอยู่ อาจไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 77 วรรค 3 ที่กำหนดไว้ว่า รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ดังนั้น จึงสมควรปรับปรุงแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญาเสียใหม่ รวมทั้งในปัจจุบัน ประเทศในกลุ่มกฎหมายอาญาตามแนวคิดของซีวิลลอว์ (civil law) ที่ในอดีตเคยกำหนดความผิดลหุโทษให้เป็นความผิดเล็กน้อยในประมวลกฎหมายอาญาและระวางโทษจำคุกกระยะสั้น เช่นเดียวกับประเทศไทย เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ต่างทำการการปรับปรุงความผิดลหุโทษดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ตามแนวทางต่อไปนี้

1. สาธารณรัฐฝรั่งเศส มีแนวทางการปรับปรุงมาตรการทางอาญาต่อลหุโทษ โดยการยกเลิกโทษจำคุกกระยะสั้นของความผิดลหุโทษ และใช้โทษปรับทางอาญาเป็นโทษหลัก ประกอบกับหลักการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำ เพื่อข่มขู่ยับยั้ง และใช้มาตรการเสริมเพื่อป้องกันความเสียหายในอนาคต

2. สาธารณรัฐเยอรมนี มีแนวทางการปรับปรุงแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญา โดยยกเลิกความผิดลหุโทษออกจากการเป็นความผิดอาญา เพราะมองว่าความผิดเหล่านี้ไม่มีความจำเป็นต้องป้องปรามหรือปรับพฤติกรรมโดยมาตรการทางอาญา ใช้เพียงการปรับทางปกครองเพื่อเป็นบทเรียนก็เพียงพอแล้ว

การวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางการปรับปรุงความผิดลหุโทษ ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส และเยอรมนีกับระบบกระบวนการยุติธรรมของไทยในมิติต่าง ๆ มีความสอดคล้องกันดังต่อไปนี้

มิติด้านนิติบัญญัติ ในอดีตตั้งแต่สมัยที่ทำการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 นั้น การที่ประเทศสยามไม่เลือกกำหนดความผิดอาญาโดยการแยกเป็น 3 ลำดับ คือ อกุณโทษ (crimes), มัชฌิมโทษ (délits) และลหุโทษ (contraventions) ดังเช่นสาธารณรัฐฝรั่งเศส (Code pénal de 1994, Article 111-1) เพราะมองว่าการแบ่งประเภทตามความร้ายแรงนี้ค่อนข้างจะเลื่อนลอยและไม่ค่อยจะตรงกับสภาพความเป็นจริงนัก (Georges Padoux, 2003, Translated by Surasak Likasitwatanakul, p 51) ทำให้การแบ่งระดับความรุนแรงของความผิดอาญาไทยในปัจจุบันมีความละเอียดน้อยกว่าสาธารณรัฐฝรั่งเศส (Code pénal, France) ตัวอย่างเช่น

ความผิดฐานใช้กำลังประทุษร้ายโดยไม่ถึงกับเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามมาตรา 391 ของไทย เทียบได้กับมาตรา R 624-1 ของสาธารณรัฐฝรั่งเศส แต่ในกฎหมายฝรั่งเศส ความผิดฐานใช้กำลังประทุษร้ายดังกล่าวได้กำหนดเหตุฉกรรจ์ไว้ตาม มาตรา 222-14 ถ้าเป็นการทำต่อผู้เยาว์อายุต่ำกว่า 18 ปี หรือผู้มีความอ่อนแอจากอายุ, ความเจ็บป่วย, ทูพพลภาพ, ความพิการทางร่างกายหรือทางจิต อย่างเห็นได้ชัด ต้องระวางโทษจำคุก 5 ปีและปรับ 75,000 ยูโร ซึ่งเป็นความผิดในชั้น délits ส่วนสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เทียบได้กับมาตรา 223 โดยบัญญัติว่า (1) ผู้ใดทำให้เกิดอันตรายทางกายหรือทำลายสุขภาพของผู้อื่นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับ (German

Criminal Code, Section 223) ซึ่งเนื่องจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีทำการยกเลิกความผิดลหุโทษไปแล้วและกำหนดความผิดฐานนี้โดยไม่ระวางโทษขั้นต่ำจึงทำให้ศาลสามารถพิจารณากำหนดโทษตามความร้ายแรงแห่งกรณีได้ การที่มาตรา 391 ของไทยถูกกำหนดไว้ในภาคลหุโทษและไม่มี การกำหนดบทบรรณาธิกไว้เนื่องจากในอดีตต้องการแยกความผิดในชั้นลหุโทษกับในชั้นความผิดทั่วไป อย่างเด็ดขาด ทำให้การใช้กำลังทำร้ายในบางกรณีที่มีข้อตำหนิเชิงศีลธรรมจากสังคมมาก หรือ เพิ่มความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายมากขึ้น สมควรเป็นอาชญากรรมโดยแท้ เช่น ใช้กำลังทำร้ายบุพการี กลายเป็นความผิดลหุโทษ ซึ่งเป็นเรื่องของกฎระเบียบไปแทน

ปัญหาดังกล่าวอาจแก้ไขโดยการย้ายมาตรา 391 มาไว้ในหมวดเดียวกับหมวด 295 คือ หมวดความผิดภัยของร่างกายเช่นเดียวกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เนื่องจากประเทศไทยมิได้ มีการกำหนดเหตุบรรณาธิก สำหรับความผิดลหุโทษไว้ดังเช่นสาธารณรัฐฝรั่งเศส จากนั้นจึงทำการ ปรับปรุงมาตรการบังคับทางอาญาต่อความผิดดังกล่าวให้มีความใกล้เคียงกับมาตรา 295 เพื่อไม่ให้เกิด ความแตกต่างกันมาก และเป็นทางเลือกให้ศาลสามารถใช้โทษจำคุกได้ในกรณีจำเป็นในเวลาที่เหมาะสม

อีกกรณีหนึ่ง คือความผิดฐานประมาท เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจตาม มาตรา 390 ของไทยเทียบได้กับมาตรา R 622-1 ของสาธารณรัฐฝรั่งเศสอันเป็นความผิดลหุโทษชั้น 2 แต่อย่างไรก็ตาม สาธารณรัฐฝรั่งเศส มีการแบ่งระดับของความประมาทออกเป็น ประมาทธรรมดา และประมาทโดยจงใจ ดังนั้นหากเป็นการประมาทโดยจงใจเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ จะเป็นมาตรา R 625-3 ซึ่งเป็นความผิดลหุโทษชั้นที่ 2 และถ้าการประมาทโดยจงใจดังกล่าวน่าจะ ก่ออันตรายสาหัสแก่ผู้อื่นจะ เข้ามาตรา 223-1 อันเป็นความผิดชั้นมีขมิ้มโทษ ส่วนสหพันธ์ สาธารณรัฐเยอรมนีได้กำหนดความผิดโทษสำหรับความผิดฐานก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายโดย ประมาทไว้ใน มาตรา 229 โดยระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับ (German Criminal Code, Section 229)

เห็นได้จากจากการที่ประเทศไทยไม่ได้แบ่งระดับความน่าตำหนิเป็นพิเศษในเชิงศีลธรรมของ ตัวผู้กระทำความผิด ในกรณีประมาทออกเป็นประมาทธรรมดากับประมาทโดยจงใจดังเช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส และมีได้กำหนดความผิดฐานนี้ไว้ในภาคทั่วไปดังเช่นสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จึงทำให้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดฐานดังกล่าวโดยมีความประมาทมากของไทย ต้องตกอยู่ภายใต้ ระบบของลหุโทษซึ่งมิได้มีวัตถุประสงค์ในการปรับพฤติกรรมของคนอย่างแท้จริง จึงอาจไม่สามารถ ตอบสนองวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญาในแง่ของการป้องกันทั่วไปและป้องกันพิเศษได้อย่าง มีประสิทธิภาพดังเช่น 2 ประเทศที่ได้ยกตัวอย่างมา ซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยการย้ายความผิดมาตรานี้ ไปไว้ในภาค 2 และระวางโทษใหม่ให้เหมาะสม เพื่อให้เป็นฐานของความผิดฐานกระทำโดยประมาท เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส เพื่อให้ศาลสามารถใช้โทษจำคุกได้ในกรณีที่จำเป็น เช่นเห็นว่า ผู้กระทำความผิดประมาทมาก เป็นต้น

ปัญหาในเชิงนิติบัญญัติที่ได้กล่าวมานี้ เกิดจากความละเอียดของการกำหนดความผิดอาญา ไทยที่มีความละเอียดน้อยกว่าสาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งหากทำการยกเลิกลหุโทษออกไปเสียแล้วนำ ความผิดบางฐานไปกำหนดไว้ในภาคความผิด เช่นเดียวกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีโดยมิได้ กำหนดโทษขั้นต่ำเพื่อให้ศาลเป็นผู้กำหนดตามความร้ายแรงแห่งกรณีๆ ไปจะสามารถแก้ไขปัญหา ดังกล่าวนี้ได้

มิติด้านวิธีพิจารณา นอกจากเหตุผลในเชิงนิติบัญญัติดังกล่าวมาแล้วอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ประเทศสยามในขณะนั้นไม่ทำการแบ่งความผิดออกเป็น 3 ลำดับ เนื่องจากการแบ่งความผิดออกเป็นอุกฤษฏโทษ (crimes), มัชฌิมโทษ (délits) และลหุโทษ (contraventions) มีส่วนสัมพันธ์กับองค์กรด้านศาล คือศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีความผิดอุกฤษฏโทษได้แก่ cour d' Assises ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีความผิดมัชฌิมโทษ ได้แก่ tribunal correctionnel ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีความผิดลหุโทษ ได้แก่ Tribunal de police (Georges Padoux, 2003, Translated by Surasak Likasitwatanakul, p 53) แต่องค์กรด้านศาลยุติธรรมของไทยในขณะนั้นยังไม่พร้อมจะรับการแบ่งลำดับโทษออกเป็น 3 ประการดังกล่าว เนื่องจากในขณะนั้นประเทศไทยมีศาลยุติธรรมชั้นต้น ซึ่งมีอำนาจทำการเกี่ยวกับคดีอาญาเพียง 2 ศาลเท่านั้น คือศาลอาญาที่มีเขตอำนาจในกรุงเทพฯ กับศาลที่มีเขตอำนาจในหัวเมือง อีกทั้งประเทศสยามยังไม่พร้อมที่จะจัดให้มีการพิจารณาคดีโดยลูกขุน (L'institution du jury) ซึ่งจะเป็นผู้พิจารณาคดีในความผิดอุกฤษฏโทษได้ (Georges Padoux, 2003, Translated by Surasak Likasitwatanakul, p 54)

ในยุคสมัยปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีศาลยุติธรรมอันเป็นศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญา 2 ระดับเช่นเดิม คือศาลแขวงและศาลจังหวัด ในขณะที่สาธารณรัฐฝรั่งเศส ยังคงมีศาลยุติธรรม ที่เป็นศาลชั้นต้น 3 ศาล ดังเช่นในอดีต ด้วยเหตุผลดังกล่าวหากทำปรับปรุงแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญาดังเช่นสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยทำการยกเลิกความผิดที่มีใช้อาชญากรรมโดยแท้จากการเป็นความผิดอาญา แล้วนำไปกำหนดเป็นความผิดในทางปกครอง จะทำให้สามารถลดขั้นตอนการดำเนินคดีทางศาลต่อความผิดเชิงระเบียบที่ได้เป็นอาชญากรรมโดยแท้ลงได้มาก เนื่องจากจะตัดกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่ยอมเปรียบเทียบออกเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารในการตัดสินความผิดเหล่านี้ และตัดกรณีที่ผู้เสียหายไม่ยอมให้เปรียบเทียบลงไป เพราะโดยลักษณะแล้วความผิดที่เชิงระเบียบนั้น มีลักษณะของการกระทำที่กระทบต่อระเบียบสาธารณะจึงอาจมีผู้เสียหายหลายคน เช่นความผิดฐานเจตนาไล่ต้อนหรือทำให้สัตว์เข้าไปในสถานที่เพาะปลูกตามมาตรา 395 จึงสมควรดำเนินการพิจารณาโดยถือเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารทั้งหมด เว้นแต่กรณีผู้ต้องห่าจะไม่ยอมรับการดำเนินคดีของฝ่ายบริหาร โดยเลือกอุทธรณ์ให้คดีเข้าสู่กระบวนการทางศาล หรือกรณีการกระทำดังกล่าวเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาเท่านั้น คดีจึงจะขึ้นสู่ศาลยุติธรรม ซึ่งการกำหนดให้เป็นความผิดทางปกครองดังที่ได้กล่าวมาแล้วจะทำให้สอดคล้องกับระบบกระบวนการยุติธรรมของไทยในปัจจุบันซึ่งมีศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญา 2 ศาลดังที่ได้กล่าวมาแล้วและจะเป็นการลดจำนวนคดีอาญาซึ่งเป็นความผิดเล็กน้อยที่จะขึ้นสู่ศาลอีกประการหนึ่งด้วย

มิติด้านมาตรการบังคับ ก่อนหน้าที่สาธารณรัฐฝรั่งเศส จะยกเลิกโทษจำคุกต่อลหุโทษไปใน ค.ศ. 1994 นั้น ใน ค.ศ. 1959 ได้ทำการปรับปรุงโทษลหุโทษเพิ่มขึ้นเป็น 5 ชั้น และในชั้นที่ 5 มีการกำหนดโทษเสริม โทษข้างเคียง หลักการกระทำความผิดซ้ำ เพื่อควบคุมลหุโทษในหลายๆ แง่มุม โดยใช้ “กฎที่เหมาะสมกับความผิด” (the rules applicable to offenses) (Courtin, C., 2001, Contravention. p 6) เพื่อเสริมโทษหลัก (Courtin, C., 2001, Contravention. p 11) รวมทั้งป้องกันความเสียหายที่อาจมีขึ้นในอนาคต และ ใช้เป็นโทษทางเลือกกรณีศาลเห็นว่าจำเลยไม่ควรได้รับโทษอาญาหลัก (Narong Jaiharin et al, 2011, p 17) ส่วนประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่ได้กำหนด โทษเสริมและโทษแทนที่สำหรับความผิดในชั้นใดชั้นหนึ่งโดยเฉพาะแต่กำหนดรวมไว้ในหมวดของวิธีการเพื่อความปลอดภัย (Thai Criminal Code, Section 39) และการลงอาญาโดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติ (Thai Criminal Code, Section 56) ซึ่งอาจจะมีข้อดีตรงที่

มาตรการดังกล่าวของไทยกำหนดไว้กว้างกว่าของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ดังนั้นจึงเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษต่อความผิด ได้มากกว่า เช่นในกรณีจำเป็นศาลอาจจำคุกในเวลาอันสมควรก็ได้หรือ ถ้าเห็นว่าไม่ควรรับโทษจำคุก อาจใช้มาตรการดังกล่าวแทนการจำคุกได้ ซึ่งในกรณีนี้ จำเป็นต้องยกระดับความผิดบางฐานไปไว้ในภาค 2 เนื่องจากความผิดเหล่านี้ในบางกรณีผู้กระทำความผิดควรถูกปรับพฤติกรรมด้วยโทษจำคุกจะทำให้ศาลสามารถกำหนดโทษจำคุกในเวลาที่เหมาะสมได้ โดยเป็นการหลีกเลี่ยงโทษจำคุกระยะสั้นซึ่งขัดต่อหลักการบังคับโทษจำคุก

มิติด้านการกระทำความผิดซ้ำ กรณีมาตรการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ถูกใช้เฉพาะกับความผิดลหุโทษชั้น 5 ที่มีความรุนแรงที่สุดนั้นต่างกับความผิดลหุโทษ 4 ชั้นแรกและใกล้เคียงกับระบบของ มัชฌิมโทษมาก ทำให้อาจเรียกลหุโทษชั้นที่ 5 นี้ว่า “ลหุโทษ-มัชฌิมโทษ” (contraventions-délits) สังเกตได้ว่าความผิดลหุโทษในชั้นนี้ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นอาชญากรรมโดยแท้ เช่น มาตรา R 625-1 เป็นต้น สำหรับประเทศไทยเรากำหนดมาตรการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำไว้ใน 2 กรณี คือมาตรา 92 คือการเพิ่มโทษกรณีความผิดทั่วไป และในมาตรา 93 คือการเพิ่มโทษกรณีความผิดเฉพาะทาง ซึ่ง 2 มาตรานี้ไม่ถูกนำมาใช้กับความผิดลหุโทษตามมาตรา 94 เนื่องจากมองว่าลหุโทษเป็นเรื่องเล็กน้อยต้องการให้ยุติลงได้ในชั้นเจ้าหน้าที่ ซึ่งหากจะนำมาตรการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำมาใช้ทำให้ความผิดดังกล่าวจะต้องถูกพิจารณาโดยศาล และผู้กระทำความผิดจะถูกบันทึกประวัติอาชญากรรม ทำให้ความผิดลหุโทษในบางฐานที่มีความรุนแรงของไทยขาด มาตรการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งถ้าหากทำการยกระดับความผิดที่มีความรุนแรงไปไว้ในภาค 2 จะทำให้ความผิดเหล่านี้อยู่ภายใต้หลักการเพิ่มโทษกรณีกระทำความผิดดังกล่าว เช่นเดียวกับความผิดอื่นๆ ในภาคทั่วไป

สรุปผลการวิจัย

แนวทางการปรับปรุงความผิดลหุโทษ ในภาค 3 ประมวลกฎหมายอาญาไทย ได้แก่

1. ยกระดับความผิดบางฐานให้เป็นความผิดอาญา ความผิดลหุโทษที่ยกระดับให้เป็นความผิดอาญาและระวางโทษใหม่ ได้แก่

1.1 มาตรา 397 วรรค 2, 3 บัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 11 หมวด 1,

1.2 มาตรา 390, 391, 392, และ 398, บัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 10 หมวด 2,

1.3 มาตรา 393 บัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 11 หมวด 3,

1.4 มาตรา 384 บัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 5,

1.5 มาตรา 371, 374, 376, 379 และ 389 เฉพาะการทำให้ของแข็งตกโดยเจตนา บัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 6,

1.6 มาตรา 388 บัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 9

1.7 มาตรา 369 บัญญัติในภาค 2 ลักษณะ 2 หมวด 1

2. ลดระดับความผิดบางฐานให้เป็นความผิดทางบริหาร

ความผิดลหุโทษที่ลดทอนมาตรการ ได้แก่ มาตรา 367, 368, 370, 372, 375, 378, 380, 385, 386, 387, 389 เฉพาะการกระทำที่เป็นการแกล้งทำให้ของโสโครกเป็นที่เดือดร้อนรำคาญ, มาตรา 396, 383 394, 397 วรรค 1, 377 และ 373

3. ยกเลิกความผิดบางฐานที่มีบทบัญญัติอื่นที่เหมาะสมอยู่แล้ว

ความผิดลหุโทษที่ยกเลิกเนื่องจากมีบทบัญญัติอื่นอยู่แล้ว ได้แก่ มาตรา 381, 382, 389 ในส่วนที่เกี่ยวกับการทำให้ทำให้ของโสโครกเปรอะเปื้อนหรือน่าจะเปรอะเปื้อนตัวบุคคลหรือทรัพย์สิน และ 395

เมื่อแยกจัดการความผิดลหุโทษในภาค 3 ประมวลกฎหมายอาญาไทย ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำให้สามารถยกเลิกความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาออกไปได้ และนำไปสู่การกำหนดความผิดอาญาที่สามารถป้องปรามการกระทำที่ไม่เหมาะสมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความเป็นระเบียบให้กับสังคมได้อย่างเหมาะสม

รายการอ้างอิง

Code pénal de 1810.

Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560.

Courtin, C. (2001). Contravention. Retrieved May 25, 2016, from <http://s3.e-monsite.com/2010/10/19/90943807cgv-pdf.pdf>.

Georges Padoux, legal adviser to the Siam Government, on the drafting of the Criminal Law, Ratanakosin Era 127 / Translated by Surasak Likasitwatanakul. Bangkok: Winyuchon, 2003.

German Criminal Code.

Narong Jaihar et al (2006). Study the feasibility of determining the penalty class and the implementation of the penal code. Bangkok: Thammasat University Research and Consultancy Institute.

Narong Jaihar et al (2011). Classification of Crime. Bangkok: Office of the Judiciary, Thailand.

Roxin, C. (2006). Strafrecht: Allgemeiner Teil. Band I: Grundlagen. Der Aufbau der Verbrechenslehre. (4th ed.). München: Verlag C.H. Beck.

Thai Criminal Code.

Jitti Tingsaphat (2010). Criminal Law Division 2, Part 2 and Part 3. (7th edition). Bangkok: The Institute of Legal Education Thai Bar Association. Thailand.